Nagyvárad, 1904. X. évfolyam 257. szám. Szerda, november 9.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 8.

Mulatunk.

Megesik falun, hogy a heti munka után, ugy vasárnap este, a kipihent erőtől duzzadó legénység összegabalyodik s azután a visum repertumok tanúskodnak róla, hogy ki volt a legény a csárdában.

Hát a csárdában igy szokás, vasárnap este, a pihenő napon. Nem is megy oda csak a sok falu rossza.

Falu rosszának hivják azért a kis vasárnapi mulatságért, pedig egész héten keményen dolgozik különben, de hát duhajkodni nem való.

Az azonban nem magyar virtus, nem is erő tulság kitörése, ha egész héten verekednek s néha, ritka vasárnap van egy kis pihenés.

A mi parlamentünk alaposan kiverekedte magát a mult obstrukczió idején s bizony egyéb értelme nem volt az egész nagy dulakodásnak, minthogy megtudtuk, hogy egy legény sincs a csárdában. Leszerelt mind, de ami összetört azt fizeti az ország, aki pedig nézni se szerette a nagy dulakodást.

Nem harcz volt az, hanem legénykedés. Illetőleg azon kezdődött, de még az sem volt. Csupán pár száz deputácziónak felültetése volt az obstrukczió, gyengeségünk feltárása. Egy rossz rendszer felujitásának eszköze egyéb semmi, semmi, mert eredménye nem volt.

Most ismét obstrukczió készül. Olyan nagy hangon készül, mintha a régi szálló ige volna a motto «csülökre magyar.»

Mi okozza ezt az óriási harczi kedvet, helyesebben ujabb, leszerelésbe fuló, idő pocséklást?

A házszabály-reviziója.

Miben áll ez a revizió? A jó ég tudja. Még a hiteles tervezetet sem ismeri senki, pedig abból házszabály csak alapos megvitatás után válnék.

Annyi pedig bizonyos, hogy se Istennek se embernek, haszna, vagy gyönyörüsége azokból a vizenyős, órákig tartó kibeszélésekből nincs és nem volt, amiket az ellenpárt nem hallgatott, a saját pártból bevezényelt pár képviselő pedig kétségbeesve hallgatott, végre pedig közunalomban az egész heccz kimult.

Ha a csehek kezdenek obstruálni, az komoly dolog, mert kivihető, nagy czél miatt indul és kemény fogu emberek harapnak belé, akik le nem ejtik a sajtot semmi szép furulya szóért.

Nálunk nincsenek ilyen kemény fogu legények.

Az angol parlamentben is joga van az elnöknek megszüntetni a vitát, ha elvizenyősödik, mégis, minden ország, az alkotmányos élet mintaképének tekinti.

Elvégre is valamely eszme győzelme nem a szivós torok, de a szivós kitartástól függ és attól, mennyire gyökerezik a nép tudatában.

Egy olyan parlament, mely nem gyökerezik a népben, melyet vagy választási pressió, vagy egyes rozsdás jelszavak sodornak össze országgyülésé, akár obstruál, akár hallgat nem egyéb egy nagy hazugságnál, mert nép képviselet volna, de nem képvisel semmit s mert érzi, hogy komoly terve czélja nincs, hát hecczek rendezésével próbálja ürességét fiastromozni.

Lássuk előbb azt a házszabály-reviziót! Az a miniszterelnök készíti, kinek utját az obstrukczió egyengette. Csak nem lesz hálátlan az ő törvénytelen szülőjéhez? Az a miniszterelnök, kit bár ismertek, nem részesült olyan fogadtatásban, mint Khuen, kit pedig nem is ismertek. Az előlegezett bizalom, mért vált ádáz gyülöletté?

Ha Chlopyt megtudták emészteni, ha minden vivmány nélkül le tudtak szerelni a nemzeti vivmányok cserben hagyásával, miért e harag, mikor nem megaláztatás, nem jogaink tiprásáról van szó, hanem csak arról, hogy ha már kell dulakodni, hát ne egész héten tessék csinálni, mikor dologidő van, hanem csak — vasárnap.

P—y.

Az olasz választások.

Az olasz képviselőválasztások végső eredménye még nem ismeretes. A Rómából érkezett legutolsó jelentés szerint az 508 választókerületből 492 választási eredménye ismeretes. Megválasztottak 294 kormánypártit, 46 alkotmányos ellenzékit, 27 radikálist, 25 szocziális-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kozári az Aquinói-Tamás-Társaságban.

Kozári Gyula, a helybeli hadapródiskola érdemes egyházi tanára, a bölcseleti tudományoknak ismert, avatott művelője, tegnap, f. hó 8-án mutatta be Budapesten az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság ülésén a Társaság felszólitására elkészült munkáját, mely legközelebb kerül ki a sajtó alól. Czime: *Az átöröklés, a suggestio és nevelés.* (Természetbölcseleti és neveléstani tanulmány.) A könyv következő fejezetekből fog állani: Bevezető. I. §. A leszármazás elmélete. II. §. Átöröklés elmélete. III. §. Az átöröklés tárgyai és törvényei. IV. §. Ribot elméletének birálata az átöröklés és a nevelés kérdésében. A személyiség, a jellem kérdése. V. Guyan elméletének birálata. A sugallás (suggestió) és nevelés, VI. Általános következtetések. A nevelés befolyásának határai. VII. Részleges következmények. A kérdések megoldása. VIII. Gyakorlati következtetések az erkölcsi és a szellemi képzés reformjait illetőleg. IX. Szent Tamás tanai, az átöröklés biologiája és a nevelés határai. X. Nemzeti neveléstudomány. Eszméje, czélja, mivolta. (A fajok kérdése.) XI. Az átöröklés és a nevelés befolyása az emberiség fejlődésére. Befejezés.

Ezekből a nemzeti neveléstudományról szóló részt olvasta fel, indokolván azzal, hogy e kérdésről már a legutóbbi nemzetközi kath. tudósok kongresszusán is felolvasott, azóta a kérdés megfejtését mélyitette, a race-(faj) kérdésével összekapcsolta. Nála a kérdés mélyebb csapásokon halad, sőt uj utakat is tör.

A kérdés története tárgyalása után azon véleményét fejezi ki, hogy a nemzeti műveltség határozott és tudatos ápolása hiján az iskola nem felelne meg sem nemzeti, sem általában müvelődési feladatának.

Nem csupán azért, mivel nemzeti és hazafias szempontok sürgetve javasolják, hogy a nevelés utirányát és az oktatás tartalmát nemzeti szellemmel lássuk el; nem csupán azért, mivel a leghathatósabb lélektani rugók és erkölcsi inditó okok tárháza épen a nemzeti történet és irodalom, hanem már azért is, mivel ez a nemzeti zellem és tartalom, a nemzeti geniusznak történetben és irodalomban való megtestesülése, a néplélek mélyeiből fakadt és egyuttal a fajnak geniuszát is feltárja. Ennek nemes, tanulságos és emelő inditékai ugyanazon faj akaratának leghathatósabb rugóivá és tényezőivé válnak.

A mennyire lélektanilag fontos és indokolt a nevelés ezen irányzata, annyira szükséges tényező a faj fentartása érdekében, a nemzeti czélok megvalósitására, a jövendő megszilárditására és fajunk müvelődésére.

Ez azonban a neveléstudománynak csupán didaktikai része és erkölcsi ereje, mely a vallásos és hazafias erkölcsök ápolására és fejlesztésére szolgáltat erősebbnél erősebb inditékokat.

Ezen kivül és felül nem ábrándkép a neveléstudomány általános részének, lélektanának nemzeti jelleméről, nemzeti neveléstudományról beszélni.

Ezen kérdés összefügg a faj, a race problemájával? Vannak-e jellemzetes és különálló fajok? Eredetiek-e ezek vagy történelmileg és néprajzilag alakultak? Akár eredetiek, akár néprajzilag alakultak, birnak-e határozott, kidomborodó vonásokkal, lélektani különbségekkel, illetőleg faji jellemmel? Mi különbség faj és nemzet között? Igaza van-e Ratzelnek, hogy minden ember egységbe olvadása a nevelés, a müvelődés czélja és feladata, reménye és vágya? Vagy tán értékesebb, természetszerübb és az emberiség s müvelődés érdekeinek is megfelelőbb a nemzeti jellem kifejlesztése, a a nemzeti jellemnek részesedése az általános müvelődésben, az általános müveltségnek a nemzeti jellembe való olvasztása, a nemzeti ethosz kifejlesztése az emberiség kulturpanthernjában és ennek uj, eredeti typussal való gazdagitása, a Széchenyi, a Beőthy nagy ideálja?

Birálja Virchono, Demolius elveit, Gobineaut és Chamberlaint, ki nagy port vert föl. »Die Grundlagendes XIX. Jahrhundeles« czimü vaskos köteteivel; Renan tagadásával szemben azt vitatja, hogy a nincs ugyan ma már tiszta faj A történelmi fejlődés, élet a faj kialakulásában nem azt bizonyitja, hogy nincs, hanem azt, hogy van faj. A fajok történelmi szerves fejlődmények és valóságok.

Ezen állitását az átöröklés általános nagy

tát és 16 köztársaságit. 84 kerületben pótválasztás lesz Már az eddigiek is a Giolitti kormány nagy sikereiről tanuskodnak, de a végső eredmény még jobban megfogja ezt erősiteni. Az általános olasz sztrájk többet ártott, mint használt a szélső ellenzéknek, amennyiben szétrobbantotta az ellenzéki tömböt, másrészt pedig a polgárságot annyira megriasztotta, hogy ez minden erejével a kormány táborába tódult. A szocziálisták fognak a legkevesebbet szenvedni, annál sulyosabb a vereségük máris a radikálisoknak, akik megbontották a tömböt és a republikánisoknak. Legjobb esetben is elvesztik az eddigi mandátumok egy harmadrészét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 8.

Elnök: *Perczel* Dezső.

Napirend előtti vihar.

Kubik Béla: Nyilatkozatot kér a miniszterelnöktől, hogy kire gondolt a minap, mikor szájhősöket emlegetett és kire gondolt, mikor tegnap azt mondotta, hogy elfogja seperni az utban álló gazt? Ha Tisza saját pártjára gondolt, akkor ez ellen Kubiknak nincsen kifogása, de ha Tisza az ellenzékre gondolt, akkor Kubik a sértést a leghatározottabban visszautasitja, mert az ellenzéken gaz elemek és egyének nincsenek.

Tisza István gróf miniszterelnök: Először is ami a szájhős kifezést illeti, mindenkinek megitélésére bizom, hogy magára akarja-e venni, vagy nem? (Zaj.)

Rákosi Viktor: Dehogy ilyet nem illik mondani, az bizonyos! (Nagy zaj a jobboldalon.) A generális nem gorombáskodik, csak a káplár!

Elnök: Figyelmezteti Rákosit, hogy ne szóljon közbe.

Rákosi Viktor: Ma nem vagyok soros jegyző.

Elnök: Rendreutasitja Rákosit, mert itt ugy látszik, mindig fölcseréli a szerepeit.

Tisza István gróf miniszterelnök: Ami a második inkriminált kifejezést illeti, természetes, hogy én nem gazemberekről, csak gazról beszéltem, nem is személyes vonatkozásban használtam e szót, hanem a csak parlamentárizmus elfajulásait értettem alatta s gaznak azokat az apró-cseprő kinövéseket értettem s azt mondottam, hogy ezt a giz-gazt el kell söpörni. Ebben személyi sértés nincsen.

Rákosi Viktor: Felvilágositást kér az elnöktől, hogy mi értelme van annak a kis kommentárnak, melylyel a rendreutasitást kisérte, mert feltünő és szokatlan, hogy az elnök a rendreutasitást még kommentálja is.

Elnök: A képviselő ur a szombati ülésen is kifigurázta az elnöki intézkedést és viczczet csinált belőle; a képviselő szeret itt, mint humorista fellépni s hol mint képviselő, hol mint humorista szerepel. Ezt akartam mondani.

Tóth János: De mi köze hozzá?

Rákosi Viktor: Azt hiszem, ahhoz, hogy én az irodalom terén kifejtett munkásságomban, milyen irányt követek, az elnö ségnek ahhoz semmi köze.

Elnök: De ahhoz igen is van közöm, hogy a képviselő ur az elnököt kifigurázza.

Kubik Béla: Személyes kérdésben szólal fel. A miniszterelnök ur izlésére vall, ugymond, hogy az ily hozzá intézett kérdésre nem határozott, nyilt egyenes és férfias választ ad. (Nagy zaj.) Ha férfiuhoz ily kérdést intéznek, akkor nyiltan válaszoljon, ne pedig ugy, *mint egy vén asszony*. (Óriási zaj.)

Tisza István gróf miniszterelnök: Kérem tisztelt Ház, én minden féle egyéni kérdést eddig elvégeztem, ez után is elvégzek; ezt tudja, aki engem ismer és tudja azt is, hogy az ilyen dolgokat valami tragikusan nem fogom fel, nem is keresem, de ki sem térek előlük. Itt a ház szine előtt semmiféle spanyol lovagi játékot nem csinálok. (Zajos helyeslés jobbról.)

Gajári Géza: Máskor Polónyi keljen fel és maga csináljon ilyet! (Nagy zaj.)

Polónyi Géza: Nem tudom, mit akar Gajári ur, a szavaiból csak annyit értettem, hogy álljak fel, — felálltam, mivel szolgálhatok?

Gajári Géza: Felszólitásomat ugy értettem, hogy Polónyi ur nem szokott maga személyeskedni, hanem a személyeskedéssel másokat szokott megbizni.

Polónyi: Ha ebben van valami sértő, akkor az csak Kubik Bélára vonatkozik.

Gajári: A legkevésbbé sem!

Polónyi Géza: Nekem arról, hogy Kubik Béla ma fel akar szólalni, tudomásom nem volt.

Gajári: Az már más!

Polónyi Géza: Az urak heczczet csinálnak abból, hogy teljesen alaptalanul gyanusitják az embert.

Leszkay Gyula: A mandátumért kiabálnak.

Kubik Béla: Miután ma csak én szólaltam fel, Gajári ur megjegyzése csak reám vonatkozhatik.

Válaszom csak az, hogy én eszköz senki kezében nem vagyok.

Leszkay Gyula: Mint Gajári.

Gajári Géza azt hiszi, joggal tételezte fel, az összebeszélést, mert látta, hogy Kubik felszólalása előtt Polónyival beszélt.

A ház ezután áttért a házszabályrevizió tárgyalására.

A házszabályrevizió.

Szederkényi Nándor: Beszéde elején kijelenti, hogy a házszabályreviziónak szükségét a miniszterelnök az imént lejátszódott jelenetekkel okadatolja. Ezeket a jeleneteket pedig maga a miniszterelnök idézi fel, hogy a közvéleményt megtév ssze. Az ellenzék mindig a miniszterelnök szenvedélyes kifakadásaira, erős gorombaságaira reagál. Ezeken a padokon az ország hazafias választóik ezreit képviselik, és nekünk tiltakoznunk kell az ellen, hogy a parlamentünk szólásszabadságát megnyirbálják. (Ugy van a baloldalon.) A választók nem azért küldik ide alkotmányos jogaikból kifolyólag képviselőiket, hogy itt, ebben a Házban, hol önzetlenül kell megnyilvánulni a hazaszeretetnek, egy embernek, a miniszterelnöknek, vak eszközeivé váljanak, s szótlanul, némán teljesitsék az ő parancsát.

Madarász József: A császár parancsát.

Szederkényi Nándor: Ezek ellen a törekvések ellen a harczok fegyverével kell küzdeni az ellenzéknek. Szóló szerint ezt a közjogellenes alkotmányunkba ütköző inditványt a többségnek kellett volna visszavetni. Szünetet kér.

Szünet.

Szederkényi Nándor: Folytatja beszédét és benyujtja határozati javaslatát.

Csernoch János gyönyörü beszédében a nemzeti jogokat védi. Hiszi, hogy Tisza István gróf miniszterelnök nem fogja czélját elérni a házszabályrevizióval. A 21-es bizottság kiküldése csak formaság. Rakovszky Istvánnak, tegnap, a néppárt nevében tartott beszédére azt mondta a miniszterelnök, hogy az a reakczió szüleménye. Ez ellen a legerélyesebben tiltakozik. Az a tiszta hazafiasság szava volt, a mit Rakovszky beszédében elmondott.

A szónokot az egész ellenzék ünnepelte szép beszédeért.

Az ülés vége 2 órakor.

---

törvényéből vezeti le. Ha pedig az átöröklés oly általános törvény, nem tagadható, kétségbe nem vonható a főjellemvonások átöröklésének törvénye. Ezt bizonyitja a posteriori, a magyar faj, a chinai, a zsidó, a czigány nép faji jellemvonásaiból, az ősgall és a franczia jellem hasonlatosságaiból.

Kétségbevonhatatlan tény s nem pusztán ábrándkép a nemzeti neveléstudomány. Tudományos törekvéseink és paedagogiai müveltségünknek elengedhetetlen föltétele a magyar neveléstudomány megépitése, konstruálása.

Be kell hatolnunk népünk szellemi és lélekvilágába, amint Volf az ősmagyarokra nézve megkisérelte, mint Beőthy A. magyar irodalom kis tükrében nemzeti érzésünk megnyilatkozásának mesteri képét megrajzolta, mely irodalmában, tudományában és müvészetében megtestesült. Fel kell kutatni nemzeti lélektanunk alapjait, mely meghatározza népünk szellemének természetét, mint Hermann, Szily és Herczeg, és felfedezze ama törvényeket, melyek az életben, a müvészetben és a tudományban belső szellemi vagy eszményi törekvéseinket szabályozzák, mint erre Lazarus és Steinthal figyelmeztetnek.

Nemzeti tudományunk felépitésére az általános neveléstudományt nemzeti szinnel, tartalommal, lélektannal kell felruházni és figyelni nemzeti sajátosságainkra, fajunk jellemvonásaira, jó és káros hajlamainkra, hogy nemzeti hagyományainkat, fajunk sajátosságait megőrizhessük, hogy igy a szükségeseket megjavitván az emberiség általános müvelődés-eszményeit megvalósithassuk és faji hagyományaink, sajátosságaink megőrzése mellett a jövendőt biztositthassuk.

Szükséges az emberiség általános eszményeit, kulturtörekvéseit nemzeti sajátságainkkal összeforrasztva a néplélek mélyeiből kitakasztani, hogy a müvelt emberiség eszmekörét nemzeti módon tudjuk kifejezni, sőt esetleg ezen eszméket előbbre vivén szolgálatokat teljesitsünk az emberiségnek sajátos nemzeti geniuszunk megnyilatkozása szerint és a nemzetek kulturpartheonát egy szellemtestvérrel gazdagithassuk.

Ez a felfogás nem oly szükkörü, mint Felmérié, kinek meghatározása szerint a nemzeti nevelés lényegében a fegyelmezés és az oktatás oly folyamata, mely az ifjuságot a nemzeti érzés, gondolkozás és cselekvés módjába (ethosz) vezeti be. Mondhatnók röviden azt az átalakulás olyan folyamatának, mely szerint a nemzeti ethosz az egyének ethoszává változik át.

A mi eszményképünk a nemzeti neveléstudományt illetőleg a vallás-erkölcsös alap és hagyományok megőrzése mellett nemcsak a közoktatás tárgyának nemzeti szinnel és tartalommal való ellátása, hanem nemzeti ethoszunk kifejlesztése az emberiség általános kulturtörekvéseinek, eszményeinek a nemzeti ethoszba forrasztására.

Egyuttal a haladás, a kulturtörekvésekben való részesedés biztositására a nemzeti ethosznak legjobban megfelelő, lélektanilag leghathatósabb és legczélszerübb nevelés.

Ez a Beőthy eszméje; ez a legnagyobb magyar eszményképe. Ezen módon töltheti be a magyar faj nemzeti hivatását. Ezen az uton felelhet meg a világtörténelmi hivatásának, hogy miként a Nyugatnak volt védőbástyája Európa, e Leonidas-nemzete a multban, akként a nyugati polgárosodás előőrse és missionáriusa legyen jövőben kelet felé.

A keletázsiai háboru.

A mandzsuriai harcztér esemény-iről Kuropatkin is, Szaharov is küldött jelentést, de csak kisebb összeütközésekről tudnak beszámolni. A két sereg általános helyzete még alig változott meg. A japánok tegnap egész nap erősen bombázták az oroszoknak Sanlacitól és Sahoputól két versztnyire lévő hadállását. Az orosz Vörös kereszt mukdeni jelentése szerint pénzhiány miatt alig tud müködni; megállapitották, hogy az egyesület vagyonának jó részét elsikkasztották. A Saho partján téliesre fordult az időjárás, folytonosan hó esik és erős fagy van. Ugy a japánok, mint az oroszok földalatti üregeket ásnak, hogy a nagy hideg ellen védekezzenek. Általánosan azt hiszik, hogy a japánok nemsokára elő fognak nyomulni és hogy a napok óta hirdetett nagy csata be fog következni.

A balti flotta konfliktus ügyében semmi ujabb hir nem érkezett. A flotta utjáról azt jelentik, hogy az orosz hajók részekre osztva Madagaszkárba mennek, ahol szenet és élelmiszert vesznek fel. Lehetőleg franczia kikötőket igyekeznek felkeresni, igy elsősorban Dakhat Szenegambiában. Az angol fokföldi hajókat hir szerint összevonják és megerősitik, mig a Gibraltárnál lévő hajóhad egy része Szent Helénába, másik része a Szuez-csatornába megy.

Port-Arthur még nincs bevéve.

London, nov. 8. A Daily Telegraph jelenti Csifuból tegnapról: A japánok rendkivül bátor hegyi támadásaik daczára nem tudták bevenni Port-Arthurt. A támadások igen sok veszteséggel jártak. Erlungsan arczvonala mögött az oroszoknak régi és uj ütegállásaik vannak nehéz ágyukkal, a melyekre vissza tudnak vonulni a nélkül, hogy elvesztenék az uralmat a belső védelmi vonal felett. A mig az oroszok birják Erlungsant, a japánoknak lehetetlenség bevenniök Port-Arthurt.

Az oroszok élelmezése.

London, nov. 8. Néhány lap jelenti Csifuból, hogy az oroszok ezután is ugy, mint eddig a kinai vásárról kapnak élelmiszereket. A japán csapatszállitások Dalnin át folyton tartanak. A japánok hir szerint elfoglalták a város uralta Kiluacsant.

Egy európai mérnök a háboruról.

London, nov. 8. A Daily Mail jelenti Csifuból tegnapról: Egy Mandsuországból Koreaba érkezett európai mérnök közli, hogy az antung—liaojang—föngvancsöni vonal alsó épitménye készen van. Az anyagot az Autungtól délre levő vidékről szállitották. A mérnök még azt beszéli, hogy Nanghamban 4000 orosz áll. E hely egyik része meg van erősitve és összeköttetésben áll Vladivosztokkal. A mérnök azt mondja, hogy a japánok téli ruházata nem elégséges.

Halhiány Japánban.

Jakuck, nov. 8. (Az orosz távirati ügynökség jelentése.) A Kamcsatkából Japánba való halkivitel mintegy 30,000 tonnát tesz ki. Jelenleg nincsen szállitás, mert a japánok juliusi betörési szándéka nem sikerült. Valószinüleg nagy halhiány áll be Japánban, a mi rossz következetességgel jár a lakosságra nézve, mert a rizsen kivül a hal a japánok főeledele.

Minisztertanács.

London, nov. 8. A Standard hire szerint a tegnap tartott minisztertanácson egyes részletek megállapitásáról volt szó, melyek szabályozásra szorulnak, mielőtt a nemzeti bizottságot ki lehetett volna küldeni. Ez a hó folyamán kezdi meg müködését A koronaügyész a tegnapi minisztertanácson nem volt jelen, mert mind a hat kérdés kielégitő módon nyert elintézést.

Az orosz-angol egyezség szövege.

London, nov. 8. Littleton gyarmatügyi államtitkár tegnap Leamingtonban tartott beszédében szóvá tette a helyzetet és kijelentette, hogy nem autentikus az északtengeri eseményre vonatkozólag létrejött orosz-angol egyezségnek néhány laptól közölt szövege. Ajánlatos az itélettel várni, mig a végérvényes szöveg rendelkezésre nem áll. Szóló bizonyosra veszi, hogy az egyezséget legközelebb közzéteszik. Littleton azt is megjegyezte, hogy Anglia természetesen ragaszkodott négy kitüzött feltételéhez. E követeléseit ildomos, de határozott hangon tette és az angol nép azokba beleegyezik. A harmadik követelésre a hibásak megbüntetésére vonatkozólag Miklós czár határozattan kijelentette, hogy a hibásak elveszik méltó büntetésüket, ha azonosságukat megállapitják. Beszédét azzal végezte, hogy azt hiszi, hogy nem tuloz, ha konstatálja, hogy bizvást számithatni a követelések azonnal való teljesitésére.

Felrobbantott japán hajó.

Budapest, (Saját tud. táv.) Szakliaiból jelentik, hogy Port-Arthurral körülbelül egyenlő magasságban egy japán hajó aknába ütközött és felrobbant.

Városi közügyek.

A közgyülés tárgysorozata.

A nyáron tartott városi közgyülések csendesek voltak. A tárgysorozatba felvett ügyek nem voltak nagyobb jelentőségüek. Nagyvárad város tanácsa köréből olyan hirek szivárogtak ki, hogy nagyobb fontosságu ügyek az őszi közgyülésekre kerülnek elő.

Azonban már idestova benne leszünk a télben s a közgyülések elé még nem jöttek a kiválóbb ügyek. A november havi közgyülés tárgysorozata sem tartalmaz különösebb dolgokat.

Mindenesetre a legfontosabb lesz a fogalmazó választása, amelyre több pályázó között fog megoszlani a városatyák szavazata.

A közgyülés tárgysorozata a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1904. évi november hó 10-ik, esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésén a következő ügyek fognak tárgyaltatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az üresedésben levő II-od osztályu fogalmazói állásnak választás utjáni betöltése.

3. A m. kir. belügyminiszter leirata központi választmány választása tárgyában.

4. Az igazoló választmány jelentése a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállitása tárgyában.

5. Kis-Küküllő vármegye közönségének a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett felirata az állami elemi iskolákban minden tantárgynak magyar nyelven leendő tanitása tárgyában.

6. Esztergom vármegye közönségének a magyar országgyülés képviselőházhoz intézett felirata a csavargásnak közbiztonsági és állategészségügyi szempontból leendő szabályozása tárgyában

7—14. A tanács javaslata Hegedüs Rezső és neje, Bary József és neje, Tátrai Lajos, Markovits Károly, Stietz Mihály, Koszta János és neje köztérvételi, továbbá Dancse János és Schalkovits Pásné köztérhez csatolt telekért nyujtandó kártérités ügyében.

15. A városi tanács a Fő-utcza csatornázása s burkolási munkálataira szükséges 600,000 korona kölcsön folyó számla kölcsön kérvényeit jóváhagyás végett beterjeszti.

16. A tanács előterjesztése a városi pénztár f. évi III-ik negyedévi kimutatására s ezzel kapcsolatosan szükséges póthitel engedélyezése iránt.

17. A tanács javaslata a pénztári készleteknek folyó számlán a helybeli pénzintézeteknél leendő elhelyezése tárgyában.

18. A tanács javaslata Moskovics Farkas és Társa czég által a volt rendőrségi épület megvételére tett ajánlata biztositására letett óvadék visszautalás iránt beadott kérelme tárgyában.

19. A tanács javaslata a Városligethez vezető ut és a Lakatos-utcza sarkán levő puszta telek elárverelése alkalmából Szathmáry Király Andor által letett bánatpénz visszautalása iránt beadott kérvényre.

20. A tanács ifj. Guttmann Józseffel a Bémer-téri háza előtt a köztérhez csatolt a Szalárdy-utcza felől pedig a köztérből elvett területekre kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

21. A tanács Heller M. és Társa czéggel a püspökségi magtár bérletére kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

22. A nyugdij bizottság jelentése Cseh Antal városi adóvégrehajtó nyugdijaztatása tárgyában.

23. A nyugdij bizottság jelentése Ellenes Istvánné özvegyi nyugdijának megállapitása tárgyában.

24—28. A tanács javaslata Eleméry Ferencz, Kopócsi Endre, Batz Endre, Herczeg Jenő és Balogh Sándor fizetési előleg iránti kérelme tárgyában.

29. Tiszti főorvos Gergely Pinkász Dávid orvosi oklevelét meghirdetés végett a bemutatja.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatban megnevezett ügyiratok a közgyülést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Kelt Nagyvárad, 1904. évi november hó 7-ik napján.

Bordé Ferencz,
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

Készülődések a városatya választásokra.

Nagyvárad város választott törvényhatósági bizottsági tagjainak fele az év végével kilép a törvényhatóságból, mivel mandátumok lejár. Ezek helyett még ez évben ujból kell választani, tehát mozgalmas hetek elé nézünk. Minden három évben ugyanis olyan mozgalmas a városatya választás, hogy felér egy kis képviselőválasztással. Összesen 65 hely üresedik most meg s mint mindég, legalább is kétszer annyi lesz a jelölt. Az igazoló választmány a választásokat *deczember hó 18-ra tüzte ki,* tehát van elég idő a korteskedésre.

Eddig már két helyen indult meg a mozgalom a választásokra.

A politikai pártok azonban még nem léptek akczióba.

A magántisztviselők akarnak maguk közül 1 vagy 2 tagot bejuttatni.

Ezenkivül a v. velenczei polgári kör inditott mozgalmat a választásokra s egy 15 tagu végrehajtó bizottságot küldtek ki.

A v.-velenczei kilépő tagok közt van a törvényhatóság legrégibb, érdemes tagja: *Szmetka* György is. Értesülésünk szerint vannak, akik szóbahozták, hogy ezuttal ujból megválasszák-e Szmetkát, vagy fiatalabb erőt vigyenek helyébe. Alig hisszük, hogy belemenne ebbe Váralja és Velencze polgársága s elfelejtené, hogy évtizedeken keresztül mit tett Szmetka ezekért a városrészekért ugy a törvényhatóságban, mint

társadalmi téren. Teljes ambiczióval dolgozott, agitált, fáradt, hogy a városrészt emelje. Az ő kezdeményezésének és fáradozásának lehet köszönni a sok között, hogy annak idején vasuti megállóhelyet, postát kapott Velencze; ő hozta létre a Népkört, a piczulásbankot legelőször ő szervezte Velenczén s ez volt az első piczulás bank Nagyváradon. Ezekkel és még sok más dolgaival méltán kiérdemelte, hogy hálásak legyenek iránta a velenczei polgárok.

—

* **A fegyelmi ülés a pénztár ügyében.** A Nagyvárad város pénztáránál előfordult visszaélések ügyében tudvalevőleg a közigazgatási bizottság elrendelte a fegyelmi vizsgálatot a volt pénztárnok és ellenőr ellen. A főispán, mint elnök, a fegyelmi választmány ülését hétfőre, november hó 14-én délután 3 órára tüzte ki.

* **A vármegye felelőssége, megrendelt áruk vételáráért.** Bácsbodrogmegye alispánja a vármegye törvényhatósági bizottságának határozata alapján gőzfertőtlenitő gépeket vásárolt a községek részére. A községek egy része megtagadván az áruk átvételét és a vételár megfizetését, a dolog perre került. A Kuria 2834/1904. sz. a. kelt itéletével a megyei törvényhatóságot marasztalta el a fizetésben, azzal az indokolással, hogy a vételi ügylet az eladó gyár és a megyei törvényhatóság közt jött létre.

* **Ujitás a postatakaréknál.** A pénzügyminiszter elrendelte, hogy az állami pénztárakhoz a magánfelektől a postatakarékpénztár utján érkezett befizetések, valamint a magánfelek részére ugyanezen uton teljesitett kifizetések a jövőben a magánfelektől eddig bekivánt nyugta, illetőleg ellennyugta mellőzésével számoltassanak el és a megfelelő számadási tétel mindenkor a postatakarékpénztári elismervénynyel okmányoltassék. Hogy azonban a törvényes bélyegkötelezettségnek is elég legyen téve, jövőben a rendelet értelmében a nyugták után járó II. fokozatu és esetleg az 1881: XXVI. t.-cz. 10. §-a értelmében járó szerződési bélyegillefék is a fél járandóságából készpénzben tartandó vissza.

* **Kinevezések.** *Lukács* László m. kir. pénzügyminiszter *Varga* Imre okleveles jegyzőt Biharvármegye derecskei járásába a járási számvevői teendőkkel való megbizatással pénzügyi számtisztté ideiglenes minőségben kinevezte. Ugyancsak a pénzügyminiszter *Kiss* Ernőt a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségü pénzügyi számtisztté nevezte ki. — *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgató *Erdős* Lajost a nagyváradi m. kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségü dijtalan gyakornokká nevezte ki.

* **Dienes Márton Budapesten.** Tegnap délelőtt egy hir lepte meg a vitatkozástól felhevült képviselőket: Dienes Márton, a volt lapszerkesztő, Budapesten van. Jövetelének czélját nem árulta el. Honvágyat emlegetett, de a honvágy nevének kiejtésénél olyan mozdulatot tett, amely nyilvánvalóvá tette, hogy ezt az érvet maga sem vette komolyan. Különben az éj folyamán Dienes Mártont mások is látták. Dienes Márton még három napig szándékozik Budapesten maradni.

* **Eljegyzés.** *Materny* Imre nagyváradi ág. ev. lelkész a napokban tartotta eljegyzését a kassai leányvilág egyik legszebb tagjával: *Béller* Berta kisasszonynyal.

* **Bontják az uszodát.** Sok huza-vona után mégis csak végre lesz hajtva Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának a körözsutczai uszodára vonatkozó határozata. A rozoga, régi bódék bontását megkezdték. Nemsokára megtisztul a part s nem rontja a városház környékének hatását ez az ókori maradvány.

* **Gyászrovat.** Mint részvéttel értesülünk, *Schön* Vilmos 24 éves betüszedő tegnap délelőtt elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a biharmegyei közkórházból.

* **Névnélküli nők.** Koreában a nőknek nem adnak neveket, azaz, hogy sem családi, sem keresztnevük nincsen, hanem ugy szólitják őket, hogy X. Y. leánya, vagy ha férjhez ment X. Y. neje. Az uj idők jele, melynek szele Koreába is elhat, hogy a koreai nők nagy mozgalmat inditottak a névnélküliségük ellen és a kormányhoz több ezer aláirással ellátott kérvényt nyujtottak be és ebben kérik, hogy a mostani névtelen állapotnak vége szakadjon és ezentul a nőknek is joguk legyen névviseléshez.

* **Vigyázatlanságának az áldozata.** *Nyoma* Juon ponori lakos, tegnap reggel kiment a község határában levő erdőbe, hasáb fákat vágni. Nyoma a favágás közben egy magas fatetejéből a földre zuhant s szörnyet halt. A község előljárósága a községházára szállitatta, hol megállapitották, hogy a szerencsétlen ember halálát saját vigyázatlanságának köszönhette. A szerencsétlen embert ma délután fogják eltemetni.

* **Furfangos széna árus.** Bogye Péter fugyivásárhelyi lakos a Berger Dániel féle szeszgyárban két szekér szénát szállitott s azt ott eladta. A mázsálás alkalmával Bogye a 11 mázsa jelzést 21-re javitotta ki s igy 80 koronával többet fizettek ki neki a pénztárnál, mint a mennyi járandósága volt. Károsult gyár panaszára a rendőrség folyamatba tette az eljárást a csaló ellen.

* **A német császár és a kőmives.** Érdekes eset történt legutóbb a német császárral. A császári palota homlokzatát javitották és az épp arra sétáló császár egyik kőmivesnek tanácsot adott, hogy emeljen fel egy igen nehéz követ. A munkás figyelmesen hallgatta a császár figyelmeztetéseit és azt felelte a császárnak:

— Tudja Felség, ez nem is oly ostoba tanács.

A császár nevetett és folytatta utját.

* **Halálos szerencsétlenség a bodonosi szénbányában.** A »Bihari szénbánya és villamossági részvénytársaság« bodonosi szénbányájában tegnap délután megrendítő szerencsétlenség történt. *Latlavek* József tizennégy éves bányász fiut egy kisiklott csillár annyira összezuzott, hogy pár percznyi szenvedés után belehalt sebeibe. Az esetről telefonon értesitették a nagyváradi kir. ügyészséget, a melynek vezetője dr *Nagy* Géza kir. ügyész széles körü nyomozást inditott annak kideritésére, hogy a szerencsétlenségért, kit terhel a felelősség.

* **Tolvaj czipész segéd.** *Kóta* Imre ács segéd tegnap este hét óra tájt panaszt emelt a rendőrségen, hogy Szt.-Anna-utczai lakásáról tegnapelőtt éjszaka öt darab 100 koronást ellopott *Szabó* Dániel czipész segéd. A rendőrség a nyomozat során megállapitotta, hogy a tolvaj még a tegnap délelőtti vonattal Arad felé elutazott s igy a megkésve érkezett panaszra már csak annyit tehettek, hogy Aradra sürgönyöztek a rendőrségnek Szabó letartóztatása iránt.

* **Titokzatos halál.** Vértes község határában, az országut mellett egy fán tegnap reggel egy felakasztott embert találtak az arra járó vásárosok. A község előljárósága a megejtett helyszini szemle alkalmával megállapitotta, hogy az akasztott ember Kázari Sándor földmüvelő. Az esetről értesitett nagyváradi kir. ügyészség vizsgálatot inditott annak a kideritésére, hogy öngyilkosság, vagy büntény esete forog-e fenn.

* **Elfogott vásári tolvaj.** Kovács István rendőr tegnap este 9 óra tájt elfogta Árgyelán botyani illetőségü rovott és körözött vásári tolvajt. A rendőrségnél lezárták a jómadarat.

* **Lövések az éjszakában.** Fánya Tógyer az éjszaka két óra tájban az utczán forgópisztolyából lövöldözött. A rendőr közeledtére lakására menekült a különös passziót üző fiatal ember. Nyolcz napi elzárással büntették a rendőrségen a lövöldözőt.

x Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a köröspartí vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitünő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendő czigány zene, friss csapolásu Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyujtanak a legkényesebb igényeket kielégitenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy ugy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatásaikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula,* vendéglős. Abonensek felvétetnek.

IRODALOM.

Les chanoines de Prémontré en Hongrie. (A prémontrei kanonokok Magyarországon.) Ezt a franczia értekezést a nagyváradi kath. főgimnázium tudós igazgatója, *Novotny* S. Alfonz irta; megjelent egyik legelőkelőbb franczia folyóiratban, a La Revue d' Europe et des colonies-ban. Röviden, de igen érdekesen vázolja benne Szent Norbert életét, majd főbb vonásokban a magyarországi premontreiek változatos, küzdelmes történetét vázolja. A rend jelenlegi virágzásának nagyobb tért szentel, kiemeli dr *Takács* Menyhért jelenlegi prépost eddigi érdemeit s lendületes befejezésként megemliti Rákóczi hamvainak a kassai dómban leendő elhelyezését. Mellékelve van az értekezéshez Takács prépost és a jászói társház kitünően sikerült fényképe.

A pompás francziássággal megirt értekezés külföldön is feltünést keltett; annál büszkébbek lehetünk a tudós szerzőre, a ki városunknak polgára.

Az egyház törvényhozó joga a házasság kötelékére vonatkozólag. Irta Notter Antal dr Budapest. Kiadja a Szent István Társulat Tud és Irod. Osztálya. 1904. Ára 1 kor. 60 fill. — A Szent István Társulat Tudományos és Irodalmi Osztályának felolvasásai sorában most jelent meg Notter Antal dr eme tanulmánya, mely igen fontos témával foglalkozik: az egyház házasságügyi törvényhozó jogával. Bebizonyitja, hogy a katholikus egyház magának mindig nemcsak önálló, hanem kizárólagos törvényhozó jogot tulajdonitott a keresztény házassági kötelék körül; továbbá, hogy ha néhol a partikularis jogfejlődés vagy a hittudomány az államnak engedett törvényhozó jogot házasság kötelékére voatkozólag, ez csak onnat van, mert egyrészt az egyház szelleme nem tudta mindenütt egy csapással áthatni a jogfejlődést s mert másrészt a hittudomány nemcsak az egyház házassági törvényhozásáról szóló tant, de sőt magát a házasság szentségi jellegéről szóló tant is összes levezetéseiben csak idővel fejlesztette oda, a hol most áll Ez a szerző szerint mit sem von le a keresztény házasság szentségéről, vagy az egyház házassági törvényhozó jogáról szóló tan igazságából; mert a katholikus hittudomány, szemben a gallikanizmussal, azt vallja, hogy Vincetius Lirineusis tétele, mely szerint hitigazságnak csak az fogadható el, «quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est,» amennyiben a fides explicita ra vonatkozik, nem copulative értendő (mint ahogy a gallikánok Febronius, valamint a vatikáni zsinat ellenesei, pl. Schulte hirdették), hanem distributive. Ezzel együtt azt is vallja a katholikus hittudomány,

társadalmi téren. Teljes ambiczióval dolgozott, agitált, fáradt, hogy a városrészt emelje. Az ő kezdeményezésének és fáradozásának lehet köszönni a sok között, hogy annak idején vasuti megállóhelyet, postát kapott Velencze; ő hozta létre a Népkört, a piczulásbankot legelőször ő szervezte Velenczén s ez volt az első piczulás bank Nagyváradon. Ezekkel és még sok más dolgaival méltán kiérdemelte, hogy hálásak legyenek iránta a velenczei polgárok.

—

* **A fegyelmi ülés a pénztár ügyében.** A Nagyvárad város pénztáránál előfordult visszaélések ügyében tudvalevőleg a közigazgatási bizottság elrendelte a fegyelmi vizsgálatot a volt pénztárnok és ellenőr ellen. A főispán, mint elnök, a fegyelmi választmány ülését hétfőre, november hó 14-én délután 3 órára tüzte ki.

* **A vármegye felelőssége, megrendelt áruk vételáráért.** Bácsbodrogmegye alispánja a vármegye törvényhatósági bizottságának határozata alapján gőzfertőtlenitő gépeket vásárolt a községek részére. A községek egy része megtagadván az áruk átvételét és a vételár megfizetését, a dolog perre került. A Kuria 2834/1904. sz. a. kelt itéletével a megyei törvényhatóságot marasztalta el a fizetésben, azzal az indokolással, hogy a vételi ügylet az eladó gyár és a megyei törvényhatóság közt jött létre.

* **Ujitás a postatakaréknál.** A pénzügyminiszter elrendelte, hogy az állami pénztárakhoz a magánfelektől a postatakarékpénztár utján érkezett befizetések, valamint a magánfelek részére ugyanezen uton teljesitett kifizetések a jövőben a magánfelektől eddig bekivánt nyugta, illetőleg ellennyugta mellőzésével számoltassanak el és a megfelelő számadási tétel mindenkor a postatakarékpénztári elismervénynyel okmányoltassék. Hogy azonban a törvényes bélyegkötelezettségnek is elég legyen téve, jövőben a rendelet értelmében a nyugták után járó II. fokozatu és esetleg az 1881: XXVI. t.-cz. 10. §-a értelmében járó szerződési bélyegillefék is a fél járandóságából készpénzben tartandó vissza.

* **Kinevezések.** *Lukács* László m. kir. pénzügyminiszter *Varga* Imre okleveles jegyzőt Biharvármegye derecskei járásába a járási számvevői teendőkkel való megbizatással pénzügyi számtisztté ideiglenes minőségben kinevezte. Ugyancsak a pénzügyminiszter *Kiss* Ernőt a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségü pénzügyi számtisztté nevezte ki. — *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgató *Erdős* Lajost a nagyváradi m. kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségü dijtalan gyakornokká nevezte ki.

* **Dienes Márton Budapesten.** Tegnap délelőtt egy hir lepte meg a vitatkozástól felhevült képviselőket: Dienes Márton, a volt lapszerkesztő, Budapesten van. Jövetelének czélját nem árulta el. Honvágyat emlegetett, de a honvágy nevének kiejtésénél olyan mozdulatot tett, amely nyilvánvalóvá tette, hogy ezt az érvet maga sem vette komolyan. Különben az éj folyamán Dienes Mártont mások is látták. Dienes Márton még három napig szándékozik Budapesten maradni.

* **Eljegyzés.** *Materny* Imre nagyváradi ág. ev. lelkész a napokban tartotta eljegyzését a kassai leányvilág egyik legszebb tagjával: *Béller* Berta kisasszonynyal.

* **Bontják az uszodát.** Sok huza-vona után mégis csak végre lesz hajtva Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának a körözsutczai uszodára vonatkozó határozata. A rozoga, régi bódék bontását megkezdték. Nemsokára megtisztul a part s nem rontja a városház környékének hatását ez az ókori maradvány.

* **Gyászrovat.** Mint részvéttel értesülünk, *Schön* Vilmos 24 éves betüszedő tegnap délelőtt elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a biharmegyei közkórházból.

* **Névnélküli nők.** Koreában a nőknek nem adnak neveket, azaz, hogy sem családi, sem keresztnevük nincsen, hanem ugy szólitják őket, hogy X. Y. leánya, vagy ha férjhez ment X. Y. neje. Az uj idők jele, melynek szele Koreába is elhat, hogy a koreai nők nagy mozgalmat inditottak a névnélküliségük ellen és a kormányhoz több ezer aláirással ellátott kérvényt nyujtottak be és ebben kérik, hogy a mostani névtelen állapotnak vége szakadjon és ezentul a nőknek is joguk legyen névviseléshez.

* **Vigyázatlanságának az áldozata.** *Nyoma* Juon ponori lakos, tegnap reggel kiment a község határában levő erdőbe, hasáb fákat vágni. Nyoma a favágás közben egy magas fatetejéből a földre zuhant s szörnyet halt. A község előljárósága a községházára szállitatta, hol megállapitották, hogy a szerencsétlen ember halálát saját vigyázatlanságának köszönhette. A szerencsétlen embert ma délután fogják eltemetni.

* **Furfangos széna árus.** Bogye Péter fugyivásárhelyi lakos a Berger Dániel féle szeszgyárban két szekér szénát szállitott s azt ott eladta. A mázsálás alkalmával Bogye a 11 mázsa jelzést 21-re javitotta ki s igy 80 koronával többet fizettek ki neki a pénztárnál, mint a mennyi járandósága volt. Károsult gyár panaszára a rendőrség folyamatba tette az eljárást a csaló ellen.

* **A német császár és a kőmives.** Érdekes eset történt legutóbb a német császárral. A császári palota homlokzatát javitották és az épp arra sétáló császár egyik kőmivesnek tanácsot adott, hogy emeljen fel egy igen nehéz követ. A munkás figyelmesen hallgatta a császár figyelmeztetéseit és azt felelte a császárnak:

— Tudja Felség, ez nem is oly ostoba tanács.

A császár nevetett és folytatta útját.

* **Halálos szerencsétlenség a bodonosi szénbányában.** A »Bihari szénbánya és villamossági részvénytársaság« bodonosi szénbányájában tegnap délután megrendítő szerencsétlenség történt. *Latlavek* József tizennégy éves bányász fiut egy kisiklott csillár annyira összezuzott, hogy pár percznyi szenvedés után belehalt sebeibe. Az esetről telefonon értesitették a nagyváradi kir. ügyészséget, a melynek vezetője dr *Nagy* Géza kir. ügyész széles körü nyomozást inditott annak kideritésére, hogy a szerencsétlenségért, kit terhel a felelősség.

* **Tolvaj czipész segéd.** *Kóta* Imre ács segéd tegnap este hét óra tájt panaszt emelt a rendőrségen, hogy Szt.-Anna-utczai lakásáról tegnapelőtt éjszaka öt darab 100 koronást ellopott *Szabó* Dániel czipész segéd. A rendőrség a nyomozat során megállapitotta, hogy a tolvaj még a tegnap délelőtti vonattal Arad felé elutazott s igy a megkésve érkezett panaszra már csak annyit tehettek, hogy Aradra sürgönyöztek a rendőrségnek Szabó letartóztatása iránt.

* **Titokzatos halál.** Vértes község határában, az országut mellett egy fán tegnap reggel egy felakasztott embert találtak az arra járó vásárosok. A község előljárósága a megejtett helyszini szemle alkalmával megállapitotta, hogy az akasztott ember Kázari Sándor földmüvelő. Az esetről értesitett nagyváradi kir. ügyészség vizsgálatot inditott annak a kideritésére, hogy öngyilkosság, vagy büntény esete forog-e fenn.

* **Elfogott vásári tolvaj.** Kovács István rendőr tegnap este 9 óra tájt elfogta Árgyelán botyani illetőségü rovott és körözött vásári tolvajt. A rendőrségnél lezárták a jómadarat.

* **Lövések az éjszakában.** Fánya Tógyer az éjszaka két óra tájban az utczán forgópisztolyából lövöldözött. A rendőr közeledtére lakására menekült a különös passziót üző fiatal ember. Nyolcz napi elzárással büntették a rendőrségen a lövöldözőt.

x **Van szerencsém** a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitünő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendő czigány zene, friss csapolásu Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyujtanak a legkényesebb igényeket kielégitenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy ugy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatásaikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvétetnek.

IRODALOM.

Les chanoines de Prémontré en Hongrie. (A prémontrei kanonokok Magyarországon.) Ezt a franczia értekezést a nagyváradi kath. főgimnázium tudós igazgatója, *Novotny* S. Alfonz irta; megjelent egyik legelőkelőbb franczia folyóiratban, a La Revue d' Europe et des colonies-ban. Röviden, de igen érdekesen vázolja benne Szent Norbert életét, majd főbb vonásokban a magyarországi premontreiek változatos, küzdelmes történetét vázolja. A rend jelenlegi virágzásának nagyobb tért szentel, kiemeli dr *Takács* Menyhért jelenlegi prépost eddigi érdemeit s lendületes befejezésként megemliti Rákóczi hamvainak a kassai dómban leendő elhelyezését. Mellékelve van az értekezéshez Takács prépost és a jászói társház kitünően sikerült fényképe.

A pompás francziássággal megirt értekezés külföldön is feltünést keltett; annál büszkébbek lehetünk a tudós szerzőre, a ki városunknak polgára.

Az egyház törvényhozó joga a házasság kötelékére vonatkozólag. Irta Notter Antal dr Budapest. Kiadja a Szent István Társulat Tud és Irod. Osztálya. 1904. Ára 1 kor. 60 fill. — A Szent István Társulat Tudományos és Irodalmi Osztályának felolvasásai sorában most jelent meg Notter Antal dr eme tanulmánya, mely igen fontos témával foglalkozik: az egyház házasságügyi törvényhozó jogával. Bebizonyitja, hogy a katholikus egyház magának mindig nemcsak önálló, hanem kizárólagos törvényhozó jogot tulajdonitott a keresztény házassági kötelék körül; továbbá, hogy ha néhol a partikularis jogfejlődés vagy a hittudomány az államnak engedett törvényhozó jogot házasság kötelékére voatkozólag, ez csak onnat van, mert egyrészt az egyház szelleme nem tudta mindenütt egy csapással áthatni a jogfejlődést s mert másrészt a hittudomány nemcsak az egyház házassági törvényhozásáról szóló tant, de sőt magát a házasság szentségi jellegéről szóló tant is összes levezetéseiben csak idővel fejlesztette oda, a hol most áll Ez a szerző szerint mit sem von le a keresztény házasság szentségéről, vagy az egyház házassági törvényhozó jogáról szóló tan igazságából; mert a katholikus hittudomány, szemben a gallikanizmussal, azt vallja, hogy Vincetius Lirineusis tétele, mely szerint hitigazságnak csak az fogadható el, «quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est,» amennyiben a fides explicita ra vonatkozik, nem copulative értendő (mint ahogy a gallikánok Febronius, valamint a vatikáni zsinat ellenesei, pl. Schulte hirdették), hanem distributive. Ezzel együtt azt is vallja a katholikus hittudomány,

hogy a szent hagyomány (traditio) fejlődésre képes.

Tanulmánya végén kiemeli a szerző, hogy fejtegetései az egyház szempontjából tekintették a kérdést, a mely szempontot a nem katholikus állam nem teszi magáévá. A nem katholikus állam és az egyház között elvi egyetértés nem lehet, de lehet türhető modus vivendi, mely elvileg ugyan nem elégiti ki az egyházat, de legalább a gyakorlatkan nem idéz föl összeütközéseket az egyház és az állam között. »Türhető modus vivendi-kre törekedni a nem katholikus államnak is kötelessége. Ezzel záródik *Notter* Antal dr tanulmánya, melyet, mint kiválóan aktuálisat nemcsak a hittudósok és a jogászok, hanem a politikusok is nagy haszonnal olvashatnak. Kapható a Szent-István Társulatnál.

Felhivás és kérelem katholikus magánkiadókhoz. Azon régen érzett szükség, hogy kath. népiskoláink ifjusági könyvtárral láttassanak el, már régebben is arra inditotta alulirott könyvkiadóhivatalt, hogy ezen czélból — katholikus szakférfiak birálata alapján — jegyzéket állitson össze. Hogy ezen jegyzék minél tökéletesebb legyen, azon kérelemmel fordulunk mindazokhoz, kiknek magánkiadásában a katholikus népiskoláknak megfelelő katholikus irányu ifjusági iratok jelentek meg, sziveskedjenek ezekből egy-egy példányt megbiráltatás és esetleges felvétel végett hozzánk beküldeni. Megjegyezzük, hogy csak olyan kiadványból kérünk egyet-egyet beküldeni, melyből még elege dő számu példánynyal rendelkezik, vagy ha csak kisebb készlet van, hajlandó felvétel esetén uj kiadásról gondoskodni. Ez azért szükséges, hogy tekintettel a kath. népiskolák nagy számára, azon helyzetben legyünk, miszerint a beérkezendő megrendeléseknek eleget is tehessüuk. Tisztelettel *a Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatala. (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Végzetes tévedés. *Beniczkyné Bajza* Lenkének, az illusztris írónőnek, legujabb regénye a »*Végzetes tévedés*«, most jelent meg könyvalakban. A két kötetes nagy regény tárgya a főúri világból van véve, amelynek Beniczkyné leghivatottabb ábrázolója. Két fiatal szivnek a történetét mondja el, akik egy végzetes tévedés folytán összetalálkoznak és egymásba szeretnek, noha a konvencziós felfogás szerint nem egymáshoz illők. Bámulatosan szőtt intrika szálai hálózzák keresztülkasul a mozgalmas történetet, amelynél érdekfeszitőbbet maga Beniczkyné sem igen irt. A hős és a hősnő már-már tragikus véget érő sorsának egy bájos, fiatal grófileány lesz a nemtője, aki saját boldogságát áldozza barátai boldogságáért. A történet hátterében egy borzalmas bünügy lappang, amely egy modern végtárgyalás mestermódra megfestett keretében sietteti a végső kifejlést. A bámulatos leleménynyel szőtt cselekmény, s az a finom szentimentálizmus, amely Beniczkynét első sorban avatja a magyar nők irójává, ép ugy jellemző elönyei e regénynek is, mint Beniczkyné minden munkájának. A két kötetes regény czimlapját az irónő művészien reprodukált képmása disziti. Ára a két kötetnek 4 korona. Kiadta a *Lampel-Wodianer*féle könyvkereskedés.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Hoffmann meséi, opera.
Csütörtök: Gésák, operett.
Péntek: Bánk-bán, Katona halálának évfordulója.
Szombat: Dunanan apó és fia utazása.
Vasárnap: Az uzsai gyöngy, népszinmü.

Hoffmann meséi. Offenbach Jakab gyönyörü zenéjü operája kerül ma szinre a Szigligeti-szinházban első rangu szereposztásban. A főszerepeket: Wlassák, T. Pogány, Békeffy, Horváth K., Bérczy, Bognár. Az előadást Váradi Aladár zenetanár vezényli.

Gésák. Sidney szép zenéjü operettéje kerül holnap, csütörtökön szinre — ez idényben másodszor, az ismert kitünő szereposztásban.

Bánk-bán. Katona József születésének évfordulója alkalmából »Bánk-bán« Katona remek darabja kerül pénteken szinre a Szigligeti szinházban elsőrendü szereposztásban. — A főszerepeket: Szerémy Gizella, E. Kovács Mariska, Klenovits, Tóth, Tihanyi, Bognár, Sümegi játszszák.

Értekezlet az ifjusági előadások ügyében. Ismeretes dolog, hogy a szinügyi bizottság egyik legutóbbi ülésén arra kérte *Somogyi* Károly szinigazgatót, hogy havonként ifjusági előadásokat is tartson a szinházban. A szinigazgató készséggel vállalkozott ezen szép eszme megvalósitására és elvégezvén a czél érdekében szükséges előmunkálatokat, erről értesitette dr *Hoványi* Géza szinügyi bizottsági elnököt, aki levélben fordult a nagyváradi középiskolák igazgatóságaihoz, továbbá a honvédhadapród iskola parancsnokságához és a kir. tanfelügyelőhöz, kérve őket egy összejövetelen való megjelenésre, amelyen Somogyi Károly szinigazgató elő fogja terjeszteni azt a programmot, amelyet az ifjusági előadások rendezéséhez készitett. Ezen programmra kéri ki a tanügyi körök véleményét a szinigazgató. A város képviseletében jelen lesz az értekezleten *Rimler* Károly polgármester, továbbá a nagyváradi sajtó, amely hivatva van ezt a messze horderejü, fontos ügyet a magyar toll minden lelkesedésével támogatni.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 40. Bérletszám 40. (páratlan.)

Ma, szerdán 1904. november 9-én:
szinre kerül:

Hoffmann meséi.

Fanatikus opera 4 szakaszban. Irta: Jules Barbier. Zenéjét szerzé: Offenbach. Forditották dr. Váradi Antal és Fáy Béla. (Rendező Somogyi.)

A mai előadást szivességből *Váradi* Aladár zenetanár vezényli.

I-ső szakasz: *Luther gazda czapszéke.*
II-ik szakasz: *Olympia.*
III-ik szakasz: *Antónia.*
IV-ik szakasz: *Stella.*

Személyek:

Hoffmann	—	—	—	—	—	Békefi Lajos
Lindorf		—	—	—	—	
Coppélius		—	—	—	—	Horváth Kálmán
Miraczhel		—	—	—	—	
Olympia		—	—	—	—	
Antónia		—	—	—	—	Wlassák Vilma
Stella		—	—	—	—	
Miklós	—	—	—	—	—	Rédey István

HELYARAK: Nagypáholy **14** koron., földszinti és els. emeleti páholy **12** kor. Másodemeleti páholy **8** kor. Zsölye **3** kor. Körszék **2** k r. **40** fill. Támlásszék, **2** kor. Erkélyülés 1-ső sor **1** kor. **20** fill., közép 2-ik sor **1** kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor **80** fill. II. emeleti zártszék **60** fill. Földszinti állóhely **1** kor., Diák és katonajegy a földszintre **60** fill. Karzati állóhely **40** fill. Egy szinlap **20** fill.

Jegyek előre válthatók a szinház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön november hó 10-én:

Gésák.

Operette.

TÁVIRATOK.

Tisza István lemond.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) Ma este szabadelvü pártkörből az a hir szivárgott ki, hogy *Tisza* István gróf miniszterelnök legközelebb beadja lemondását, ha pártja kebelében röviden meg nem szünik az eddig némelyek által iránta tanusitott bizalmatlanság. A lemondását csak azután adja be, ha már tervének tárgyalása a Ház elé kerül.

Apponyi megérkezése.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) Gróf *Apponyi* Albert ma este 9 órakor érkezett meg Budapestre. A vasuti indóháztól egyenesen a Park-Klubba hajtatott, hol tiszteletére disz-lakomát rendeztek. Gróf Apponyi a Ház holnapi ülésén beszédet fog mondani; figyelmeztetni fogja a miniszterelnököt törvénysértésére, a királyi eskü szentségére s magyar hazafiságára.

A holnapi ülés.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.) A képviselőház holnapi ülése rendkivül érdekes lesz, mert *Hock* János, *Apponyi* Albert és a miniszterelnök fognak felszólalni. Vihar is várható.

Az uj magyar közokt. törvény ellen.

Belgrád, nov. 8. A Politika propagandát csinál, hogy tartsanak népgyüléseket Belgrádban az uj magyar közoktatási törvény ellen. Az ország belsejében — úgymond a lap — készülődnek ilyen népgyülésekre.

Szövetkezés.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. táv.) Az uj párt szövetkezni akar a nemzeti párttal, hogy az ellenzék egyesült erővel küzdjön a miniszterelnök ellen.

Apponyi beleegyezését várják csak, ki holnap nyilatkozni fog. Ha Apponyi maga nem is fog harczolni, a párt tagjai a végsőkig küzdeni fognak Tisza javaslata ellen. Az ellenzékiek biztosra veszik a kormány bukását, mert technikai obstrukcziót fognak rendezni s éjjel-nappal beszélni fognak a javaslat ellen.

Az innsbrucki esemény.

Innsbruck, nov. 8. Ma éjjel két németet sebesitettek meg az olaszok. Az egyiket késsel hatszor fejbeszurták. Az egyetemi tanács tegnapi ülésén egyhangulag elhatározta, hogy a következő feliratot intézi a közoktatásügyi minisztériumhoz. A november 3. és 4-ike között történt éjjeli események, melyeknek sulyos volta előre látható nem volt, egészen uj helyzetet teremtettek. Az egyetemi tanács a dolgok mostani állása mellett köteles az innsbrucki egyetem álláspontjából ama meggyőződésének adni kifejezést, hogy az olasz előadási nyelvü ideiglenes jogi kar Innsbruckon tevékenységét ujból megkezdheti, mert az innsbrucki egyetemmel való összefüggése az egyetemnek állandó veszélyeztetését jelenti.

Megölt spanyol.

London, nov. 8. Tangerből jelentik: A larachei városi sáncz külső felének közelében megöltek egy spanyolt. A helyi spanyol követ-

ség erélyesen magáévá tette az ügyet. Tangernél tegnap reggel egy mórt találtak, kinek gégéjét elmetszették.

A Balkánról.

Konstantinápoly, nov. 8. A Boszporuson most minden nap mennek át orosz hajók. Ma a Vorones nevü cirkálóhajó vonult át.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, uj „Bazár"-épület szinház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legujabb divatu** és a **legjobb minőségü** *őszi* és *téli* szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készitem nagybecsü megrendelőimnek.

Különösen felhivom a Fő isztelendő papság figyelmét ***sima, fekete*** áruimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** f kete és viola szinben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legczélszerübb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemü közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsü megrendeléseiket kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65 polgári- és papiszabó.

Őszi idényre!

Női és férfi *LISSÉ CZIPŐK* már *9 kor.-ért* is kaphatók.

A világhirü **KOBRAK** *féle budapesti kézimunka és Amerikai czipő-ujdonságok nagy raktára!*

Kitünő minőségü női-, férfi-, és gyermek, **CZIPŐK** óriási választékban

feltünő olcsó árak mellett csak

Aranyi Albert

czipőáruházában szerezhetők be

Nagyvárad, Fő utcza (Oláry mellett.)

Kérem a pontos czimre figyelni

Kitünő minőségü férfi és fiu **CSIZMÁK** óriási választékban.

Telefonszám 512

REGÉNYCSARNOK.

Egy kis hazugságért.

Németből: **Nelly.** 9

— Nem kérdezősködtem utána soha. Hadd élvezze képmutatásának és becstelenségének gyümölcsét nyugodtan. Soha nem beszéltem többet róla egészen a mai napig. Te se emlitsd többet előttem. — Ezután megint elborult Egon gróf homloka, elfoglalta az a sötét árnyék, mit máskor fájdalmasan látott már Edit. Majd igy folytatta: »Ne is próbálj ezután megtéríteni. Nem volna ez jó nekem, de neked sem!« Erre elhagyta a lugast. Első eset, hogy nővérét félve, remegve hagyta vissza.

E nap estéjén a szokottnál tovább térdelt Edit a kis kápolnában az ur Jézus sz. Szivének szobránál, mely az oltárt ékesitette. Ezzel fivére ajándékozta meg. Az első napokban, mikor a kastélyba érkezett, említést tett Edit a sz. Szív szobráról, mely előtt olyan sokszor térdelt és imádkozott az intézett kápolnában. Nehány nap mulva, a mint reggel a kápolnába megy, ott találta Jézusnak egy remek müvü, csaknem élet nagyságu szobrát. Kezével sz. Szivére mutatva, mintha csak azt mondaná az előtte imádkozónak; Nézd ezt a szivet, milyen nagyon szereti ez az emberet! Nagyobb és kedvesebb meglepetés igazán alig érhette vo na.

Örült is mindig ennek a remek ajándéknak mely az igazán gyengéd testvéri szeretetnek tanubizonysága. Itt szokott legszivesebben térdelni, itt le tette minden kisebb-nagyobb gondját, aggodalmát, innen meritett folyton uj erőt kötelessége teljesitéséhez. De ilyen nehéz szivvel még nem jött eddig sohasem e szent helyre, mint ma. A ma délután folytatott társalgásra szeme megnyilt. Látta, hogy testvére, Egon, nincs a helyes uton. Azon az uton van, a melyen eltávozik Istentől, feladja a vallást. Hová fog ez vezetni, ki olyan forrón kivánja őt boldognak tudni, nyugodtan nézheté, hogy tátongó mélység szélén áll, a melybe minden perczen bele zuhanhat? De mit tudjon érte tenni? Gyenge kezeiben csak egy fegyvert érzett, hogy imádkozzék, bensőséges könyörgéssel esdje le reá az ég irgalmasságát. Csakugyan ezt az egyet? Egyebet nem tudna érte tenni? Pedig olyan készséggel tenne meg mindent. Segitséget, tanácsot kérve emelte fel szemeit a Megváltóhoz A kis örök-mécs szelid vöröses fényt vetett az oltárra, a mely virágokkal volt ékesitve. Ezek közt mintha életet kapott volna az Üdvözitő alakja a fényben. Szemei komoly szelid pilantással néztek az imádkozó leányra, szent szivét a szeretet lángja lobogva fogta körül. Szive mély sebéből lassan, mintha bibor-vörös vércseppek hullanának alá fehér ruhájára. Mit tett ez az isteni Üdvözitő, hogy az emberek millióit megmentse? Imádkozott értük az igaz; de még többet is tett. Feláldozta magát értük életét adta oda barátaiért Igen, mert a hol áldozat nincs, ott élet sincs. De miért is jutottak eszébe e szavak? Önkéntelenül elmondta tovább a mint máter Angelika soraiban olvasta:

»Igen! Hisz' a hol az áldozatot nem ismerik, ott nincs élet, nincs szeretet, nincs világosság, nincs a léleknek igazán nagyra törekvő szárnyalása, de nincs üdv, nincs mennyország sem!«

De mi az? Lelke mélyében szólalt meg valami? Vagy pedig az oltáron az Üdvözitő ajkai nyiltak szóra: »Gyermekem, add nekem életedet az ő lelke üdvéért!«

»Életemet? . . . életemet? . . . nem, nem . . . azt nem! Hisz' még olyan fiatal vagyok — ugy szeretnék boldog lenni — jogom is van a boldogsághoz. Más valamit, én Istenem! más valamit kivánj! Mindenemet odaadom érte . . . de életemet? ! — Istenem! mikor olyan szép élni! Iyen lemondásra — nincs erőm!«

De lelkében a szózat nem némult el, mindig hangosabb, mindig tisztább lett. Edit küzdött magában csendesen, hangtalanul. Küzdött, mint egykor Jákob a világosság angyalával, küzdött ifju, életerős élni szerető szivével mely visszaborzadt a halál aggasztó gondolatától. Mintha a Megváltó szivéből világosság és erősség szállna Edit szivébe is. Lassan elsimultak a felindulás hullámai, ajkai csendes megadással suttogták: »Legyen, Uram, legyen! Ha az életem szükséges az ő megmentésére, legyen, vedd azt is! Az ő lelke boldogságáért, üdvéért még ez sem nagy ár.«

Keskeny finom kezeit áldozatkész, megnyugvó, határozott lélekkel kulcsolta imára.

III.

Azután hetek multak már el nyugodt egyformaságban. Valami azonban még is változott. Árnyék borult a testvérek szeretetére, kicsi, halvány, de mindig nőtt, erősebb lett, mig végre elválasztotta őket. Azok az ellentétek, melyek a vallási elvekre vonatkozólag köztük, megvoltak, mind jobban kiélesedtek. Ki, mert Edit, a milyen gyengéd szeretettel volt megáldva, ép olyan határozott szilárd jellem is volt, ugy hogy felfogását meg nem tagadta, nézetét el nem titkolta, hanem kifejezésére juttatta. Az a kis nővér, a ki eddig b zalmas szeretettel tekintett fel bátyjára, mint a kitől csak okulhat, tanulhat, most megváltozott.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, nov. 8.

Buza okt. — — — — —	99.9
Buza ápr.-re — — — —	9.85
Rozs okt.-re — — —	7.80
Tengeri májusra 1905. — —	7.43
Zab okt. re — — — —	7.35
Repcze aug.-ra — — — —	11.20

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 8.

Os rákhitelrészvény — — —	10.16
Magyar hitelrészén — —	786.—
Leszámi oló bank — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	644.—
Közuti va sut — — — —	584.—
Városi villam s vasut — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1904. nov. 8.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	114
Magyar koronajáradék 4% — — —	98.10
Magyar koronajáradék 3½% — —	.89
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.35
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.59
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön —	210.50
Tiza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	16.3
Osztrák járadék papirban — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.—
Osztrák járadék aranyban — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — — —	99.75
1860. oszt. államsorjegyek — — —	154.75
Osztrák msgyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	7.91—
Osztrák hitelbank intézeti részvény —	6.7125
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	653.75
20 frankos arany (Napolendor) — —	19.04
Német birodalmi marka — — — —	117.60
London vista — — — — — —	239.30
Páris vista — — — — — —	95.27
20 márkás arany — — — — —	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvétetnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában.

BOROS I. **órás és ékszerész Nagyváradon.**

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy **óra- és ékszerüzletemet Nagyvárad,** Fő-utcza, (Nyiri gyógyszertár mellett) jelentékenyen kibővitettem és a legfinomabb, legmodernebb árukkal szereltem fel.

Állandó raktáron tartok nagy választékban legfinomabb kivitelü férfi és női aranyórákat, lánczokat, valamint mindennemü arany és ezüst ékszereket. Az eddigi hiányt pótolva, üzletemben a legjobb minőségü látszerészeti czikkeket is berendeztem, melyre a t. közönség b. figyelmét külön is felhivom.

Kitünő szerkezetü tula, ezüst és nikel zsebórák, szabályozott svájczi ingaórák nagy raktára.

Jutányos szolid árak

Javitások pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, további becses pártfogást kér, tisztelettel:

Boros I.

867. órás és ékszerész.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: **BÉKÉSCSABÁN.** *Gyári-raktár:* **NAGYVÁRADON,**

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készitésü elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári áron.

Szolid, szabott áruk!

Meghivó.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság 1904. évi november hó 26-án délután 5 órakor a saját helyiségeibe (Lévai-palota)

redkivüli közgyülést

tart a melyre a részvényeseket meghivja.

A rendkivüli közgyülés tárgya: Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése iránt.

Tisztelettel

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

11 §. A részvényeseket a társaság ügyeiben megillető jogokat a részvényesek a közgyülésen gyakorolják, melyek minden a gyülést megelőző nap déli 12 óráig a pénztárnál összes még le nem járt szelvényével együtt betett részvények tulajdona egy szavazatra jogosit.

14. §. A rendkivüli közgyülésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, ki részvényeit legalább négy héttel előbb nevére átiratta. 934

Csak kérjen

GLOBUS

tisztitó kivonatot

mint az alant lévő rajz

883

mivel számos értéktelen **utánzat** lesz ajánlva

Fritz Schulz jun.

Actiengesellschaft

Leipzig u. Eger.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utcza 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselete alapján:

1. leszámitoltatok váltókat;
2. folyó számlahitelt nyujtatok;
3. Jelzálog és hosszu törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatlább mellett minden előzetes dij és költség nélkül folyósittatok;
4. régebbi tarozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

Mindentéle kölcsön ügyletben szivesen állok rendelkezésére és minden dijazás nélkül szolgálok felvilágositással, utbaigazitással deéllőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignácz,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

Eladó gáznotor.

Egy jókarban levő, jelenleg is működő **2 lóerejü**

gáznotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vidéki és helyi telephon: 398.

Értesités.

Vidéki és helyi telephon: 398.

Tisztelettel értesitjük Nagyvárad és Biharvármegye n. é. közönségét, hogy a Gilányi-utczán 5—7 sz. a. saját telepükön levő gőzmosódánkban a legujjabb rendszerü és legtökéletesebb

vegyi mosódát és vegyi tisztitót

is berendeztük.

A midőn költséget nem kimélve vállalatunkat ezen iparággal kibővitettük, oda törekszünk, hogy a n. é. közönséget minden tekintetben kielégitsük és hogy a legfinomabb ruhanemüeknek a **vegyi tisztitása** és **vegyi mosása** nálunk eszközöltessék.

Vegyi tisztitásra és vegyi mosásra elvállalunk minden *női-, férfi-* és *gyermek ruhákat, selymeket, szöveteket, kézi munkákat, szőnyegeket, függönyöket, csipkéket, egyenruhákat, papi reverendákat,* szóval minden olyan tárgyat, mely a *vegyi tisztitást és vegyi mosást* igényli és azokat gyorsan és pontosan haza szállitjuk.

Arak:

Férfi öltönyök	2·50 K.
Selyem Blous	1·20 feljebb
Selyem alj	2·40 »
Szövet alj	1·60 »
Szövet alsó szoknya	1·— »
Szövet Blous	80 »
Női kabátka	1·60 »

Diszes darabok megfelelően magasabb árban.

Vidéki megbizásokat s legrövidebb idő alatt eszközlünk.

Ruha plisszérozásokat jutányos árban elvállalunk, ruha javitásokat kivánatra teljesitünk.

Tisztelettel:

A nagyváradi gőzmosóda rtság igazgatósága.

Jobb lábbelinek

chevraux, boxcalf, borjubőr stbből elismert legjobb tisztitószer

GLOBIN

mert minden nehézség nélkül **pompás fény** éretik el.

Konserválja és **bőrt puhává** teszi.
Egy szerü kezelés. Kapható a legtöbb üzletben

Fritz Schulz jun.,
Akt.-Ges Eger i. B., Leipzig.

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozzuk tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz

gyártmányaink egyedüli eladásával Biharmegye számára:

Spitzer Testvérek nagyváradi czég van megbizva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlanul jó tartósságu hazai pokróczokra felhivjuk, figyelmeztetni bátorkodunk, hogy

valódi gácsi pokrócz

másnál Biharmegyében nem kapható. Szavatosságot tehát csak a nevezett czégnél vásárolt pokróczokért vállalunk.

Az árak ugyanoly olcsók, mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1904. okt. hó.

Tisztelettel
Gácsi gyapjuszövet és posztógyár

Szőnyegekben csak practicus tartós jó minőségüek.
Lópokróczok darabja 1 forinttól kezdve.

A
„Nagyváradi Hitelbank"
részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölcsönöket
nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósit. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyitvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamato fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámito váltókat.

Értékpapirok, ékszerek és terményekre előleget ad.

739 **Az igazgatóság.**

Szenzácziós olcsóság!

Verseny nélkül

ajánlja a **Kovács L. Társa** *divatáru czég* Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején a következő czikkeket:

1	Berliner schal selymezett	15 kr.	1	Szőrme boa (Luezia)	57 kr.
mtr.	Tennis flanel	12½ »	1 mtr.	Posztó, koczkás	23½ »
»	Gráczi londen	39 »	1 »	Angol londen	41 »
»	Himalája szövet	57 »	1 »	Harana czibelin	66 »
»	Bársony parchet	23 »	1 »	Atlas parchet	33 »
»	Mintás bársony	76 »	1 »	Gyász kelme	44 »
1 »	átka vászon	3·95 »	1 vég	Szepességi vászon	4·25 »
1 »	Lepedő vászon	4·75 »	1 »	Mosó kanavász	3·90 »

1 vég czérnás kanavász 4·50 kr., továbbá ágyteritők 75 kr., abroszok 55 kr., törülközők 16 kr., papanok 150 kr., téli keudők 33 kr., berliner kendők 95 kr., jäger női- és férfi-ingek 55 kr., gyermek trikók 29 kr., szőnyegek 11 kr., takaró pokrócz 89 kr., miderek 49 kr., ugyszintén más ezer és ezer czikkek hasonló olcsó árban

Női kosztüm kelme.

Női kosztüm kelme.

Kovács L. és Társa czégnél

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

593

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.